

У К Р А І Н А
О Д Е С Ь К А О Б Л А С Н А Р А Д А

ПРОЄКТ РІШЕННЯ

Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України та Верховної Ради України щодо необхідності забезпечення удосконалення деяких положень Податкового кодексу України та невідкладної збалансованості бюджетних надходжень

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Конвенції «Про захист прав людини і основоположних свобод», Конституції України, Кодексу адміністративного судочинства України, законів України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Схвалити текст звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України та Верховної Ради України щодо необхідності удосконалення деяких положень Податкового кодексу України та невідкладної збалансованості бюджетних надходжень (додається).

2. Надіслати згадане звернення до Президента України та Верховної Ради України.

*Проект рішення обласної ради
підготовлено та внесено керівником
депутатської фракції «ПАРТІЯ
ШАРІЯ» в Одеській обласній раді
Фрейман Я.М.*

Додаток
до рішення обласної ради
від ___ серпня 2021 року
№ _____ -VIII

ЗВЕРНЕННЯ

депутатів Одеської обласної ради до Президента України та Верховної Ради України щодо необхідності забезпечення удосконалення деяких положень Податкового кодексу України та невідкладної збалансованості бюджетних надходжень

Відповідно до статті 63 Конституції України кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

У зв'язку з тим, що законопроект № 5600, запропонований на розгляд Верховної Ради України, викликав масовий спротив у суспільстві та несе загрозу для малозабезпечених верств населення необхідно розробити альтернативний варіант зазначеного законопроекту.

Вважаємо, що в законі повинно бути чітко закріплено три прості кроки:

1. Гарантії рівних податкових правил для всіх.
2. Скасування податкових пільг для олігархічного бізнесу та монополій.
3. Підвищення ставок ренти на видобуток корисних копалин та екологічного податку.

На нашу думку, якщо уряд має на меті пошук фінансових можливостей для підвищення заробітних плат та пенсій або ж на реалізацію програми «Велике будівництво», є два реальних механізми:

1. Через контрольовані олігархами та некомпетентними урядовцями держпідприємства завдається збиток, що складає 73 мільярди гривень на рік. Проте, слід зазначити, що покривають цей збиток саме платники податків: підприємці, шахтарі, лікарі, програмісти. Будь хто, хто відраховує гроші до державного бюджету. Тож з огляду на це вкрай необхідним є проведення реформи корпоративного управління, яка дасть змогу наповнювати державний бюджет без додаткових обтяжувань податками економічно активне населення.

2. Зупинити списання боргів облгазам, оскільки вони є монополістами, а кінцевими їхніми бенефіціарами є олігархи.

Вважаємо, що саме наведені вище пропозиції дій влади змогли б призвести до отримання більшої кількості коштів до державного бюджету та сприяти формуванню більш позитивного податкового клімату.

Переконаливо просимо Вас розглянути це звернення, оскільки висвітлені нами питання стосуються, в першу чергу, платників податків, які наповнюють бюджет країни.

02 червня 2021 року у Верховній Раді був зареєстрований законопроект № 5600 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких

законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень», головна мета якого, як зазначили автори, — боротьба з олігархами.

Але замість цього ми маємо законопроект, спрямований не на олігархів, а на середній клас, який вже постраждав через пандемію та економічну кризу.

Ми, депутати Одеської обласної ради, не можемо стояти осторонь в той час, коли депутати Верховної Ради України мають намір ухвалили зазначений законопроект, який значно погіршує умови ведення бізнесу в державі. Йдеться насамперед про значне розширення повноважень контролювальних органів, ліквідацію автоматичного бюджетного відшкодування, заборону податковим боржникам виїжджати за кордон, податкову заставу на неузгоджені податкові зобов'язання тощо. Виконання усіх вимог, передбачених для бізнесу державним регулюванням, значно обтяжуватиме підприємців, а особливо малий і середній бізнес, який не має для цього достатньо ресурсів.

Серед іншого, у проекті закону порушуються питання, якими держава знижує «пори́г» розміру земельної ділянки до **0.5 гектара, продаючи врожай з якої, потрібно буде сплачувати податки**. Наразі цей поріг становить 2 гектари (тобто, продаючи врожай з більших ділянок зараз потрібно платити податок 18% з отриманих таким чином доходів).

Крім цього, у законопроекті пропонується цілком оновити спосіб розрахунку **податків для фермерів**: запропоновано введення «мінімального податкового зобов'язання» – це мінімальна сума податків, яку має сплачувати людина (або підприємство), яка володіє землею або використовує її на правах оренди чи емфітевзису та отримує з неї доходи.

Йдеться про запровадження мінімального податкового зобов'язання, внаслідок якого для власників сільськогосподарської землі фактично зросте податок за землю в 5-17 разів. Наразі є незрозумілою ставка такого МПЗ, а також обсяг землі, який не буде оподатковуватися. Наразі нам незрозуміло, яким чином за умови запровадження мінімального податкового зобов'язання держава планує захистити селян, які самостійно обробляють свої 1-2 гектари землі або просто мають пай. Адже бабуся із пенсією в 2,5 тисяч гривень не зможе за свій пай заплатити 3 тисячі гривень податку.

Вважаємо такий підхід неприйнятним: не можна приймати закон, не передбачивши захист від зубожіння для незахищених категорій населення та не враховуючи особливості окремих видів діяльності, зокрема фермерство та супутні з ним ризики.

Ще одним із запропонованих нововведень є отримання контролювальним органом права звернутися до суду з вимогою щодо обмеження права виїзду за межі України керівника юридичної особи-платника податків, якщо борг такої особи перевищує 1 млн грн.

Буквальне тлумачення запропонованої норми вказує на те, що право звернутися з відповідними вимогами до контролювального органу виникає одночасно, і при цьому подальше зменшення суми податкового боргу не

впливає на можливість реалізації відповідного права. Тобто, для застосування обмежень достатньо самого факту виникнення податкового боргу понад 1 млн грн і його несплати впродовж 30 днів з моменту отримання податкової вимоги.

Крім того, запропоновані зміни до ПКУ жодним чином не врегульовують ситуацію, коли від моменту несплати податкового боргу і до моменту прийняття рішення про обмеження виїзду за кордон керівник юридичної особи-боржника змінився.

В Євросоюзі є простий принцип: створюючи правила, треба думати, наскільки легко їх буде виконувати малому і середньому бізнесу. Адже великий бізнес знайде юристів і впорається, а малий і середній просто відмовиться від ведення бізнесу. Це завдасть збитків не лише підприємцям, а в першу чергу державі, метою якої повинен бути розвиток можливостей комфортного ведення бізнесу.

Отже, малі та середні підприємства готові розвивати свою ділову активність, створювати робочі місця та сплачувати податки. Проте, вони чекають від держави саме сприятливих умов, усунення зловживань та спрощення регулювання.

На підставі вищевикладеного, керуючись Конституцією України, ч. 2 ст. 12, ст. 16 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції», Кодексом України про адміністративні правопорушення, ст. 2, 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», Законом України «Про статус депутатів місцевих рад», Висновком Головного науково-експертного управління Верховної Ради України від 23.06.2021, просимо вас:

1. Підтримати звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України, Верховної Ради України щодо необхідності удосконалення деяких положень Податкового кодексу України та невідкладної збалансованості бюджетних надходжень.

2. Надіслати зазначене звернення до Президента України та Верховної Ради України.

Пояснювальна записка до проекту рішення
«Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України
та Верховної Ради України щодо необхідності удосконалення деяких
положень Податкового кодексу України та невідкладної
збалансованості бюджетних надходжень»

Відповідно до ст. 63 Конституції України, кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

2 червня 2021 року був зареєстрований законопроект № 5600 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень», Головною метою якого є забезпечення збалансованості бюджетних надходжень шляхом підвищення ефективності використання економічних ресурсів країни, а також усунення прогалин чинного законодавства.

Але, замість цього законопроект №5600 направлений не на олігархів та великий бізнес, а на середній клас, по якому і так вдарили пандемія та економічна криза.

Так, у проекті пропонується удосконалити деякі положення Податкового кодексу України (далі – ПК) у частині, що стосується, зокрема, загальних питань адміністрування податків, податків на прибуток підприємств, доходи фізичних осіб, додану вартість, акцизного та екологічного податків, рентної плати, плати за землю, умов перебування на спрощеній системі оподаткування. Також у зв'язку із змінами до ПК, пропонується внести зміни до Кодексу адміністративного судочинства України, законів України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального», «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Серед ключових особливостей проекту слід відмітити, зокрема, пропозиції щодо:

- застосування податкової застави до неузгодженого податкового зобов'язання;
- застосування до керівника юридичної особи - платника податку санкції у вигляді тимчасового обмеження у праві виїзду за межі України за непогашення податкового боргу;
- механізму оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, шляхом визначення мінімального податкового зобов'язання;

- зменшення для цілей оподаткування доходів, отриманих від продажу власної сільськогосподарської продукції, сукупного розміру земельних ділянок, наданих для ведення особистого селянського господарства, та/або земельних часток (паїв), виділених в натурі (на місцевості), з 2 до 0,5 гектара;
- оподаткування доходу фізичної особи, отриманого від продажу протягом звітного податкового року третього та наступних об'єктів нерухомості, за базовою ставкою податку з доходів громадян (18%);
- скорочення строків на право отримання податкового кредиту з 1095 до 180 календарних днів;
- скасування положення, згідно з яким операції постачання житла (об'єктів житлового фонду), крім їх першого постачання, звільняються від оподаткування податком на додану вартість;
- індексації ставок акцизного і екологічного податку та ренти, у тому числі, суттєвого підвищення ставки екологічного податку за скиди, викиди деяких забруднюючих речовин, запровадження окремого механізму визначення вартості руд заліза для цілей сплати рентної плати;
- сплати земельного податку землекористувачами, які використовують земельні ділянки державної та комунальної власності, у тому числі, самовільно зайняті, без оформлення правовстановлюючих документів;
- встановлення, що не можуть бути платниками єдиного податку четвертої групи суб'єкти господарювання, як здійснюють діяльність з розведення свійської птиці, перепелів і страусів, виробництва м'яса свійської птиці.

Проект згідно із пояснювальною запискою до нього спрямований на «створення більш ефективних механізмів справляння цих податків».

Більшість норм цього законопроекту – спрямовані проти середнього класу, проти малого бізнесу, проти того, щоб українці ставали заможнішими.

Деякі норми закону взагалі є неприйнятними для простих українців. Наприклад:

1. На придбання квартири, на яку люди збирають кошти роками, необхідно буде заплатити ПДВ по повній. Мінімум на 20% зростуть ціни на нерухомість - і податок заплатять покупці, а не забудовник.
2. А тим хто купує зелень та огірки у бабусі на ринку треба заплатити більше. Адже законопроект №5600 передбачає оподаткування доходів, отриманих від продажу власної сільськогосподарської продукції на землі понад 0,5 га. Це - великий город у селі чи мікроферма біля Києва. Без власної техніки та мільйонних капіталів. Такий от подарунок і виробнику, і споживачу.
3. Для фермерів буде ще один подарунок: встановлять мінімальний податок із сільськогосподарської землі площею більше 0.5га. Ще

додаткові навантаження на дрібного фермера без урахування якості землі чи податкової політики громади.

4. Директорам малих та середніх підприємств хочуть ввести заборону виїздити за кордон, якщо податкова нараховує податковий борг його підприємству. При тому, що існують тисячі випадків, коли підприємствам нараховують фіктивний податковий борг. Ще один інструмент для шантажу бізнесу.
5. Буде заблоковано можливість оскаржувати штрафи та санкції у суді до того, як ти їх сплатив. Тобто тебе податкова може визнати винним у порушенні податкового законодавства. Нараховує штраф. Звітує про виконання плану, а ти потім оскаржуй собі у суді.

Проект згідно із пояснювальною запискою до нього **НІБИТО спрямований** на «створення більш ефективних механізмів справляння цих податків; недопущення безпідставного користування податковими пільгами; сприяння підвищенню добровільності сплати податків; створення справедливих умов оподаткування для всіх платників податків; забезпечення мобілізації фінансових ресурсів до бюджетів різних рівнів у достатньому обсязі».

У цілому, не виключаючи можливості внесення принаймні частини пропонованих змін, разом з тим, вважаємо за доцільне звернути увагу, зважаючи на стислі строки розгляду проекту та на окремі його пропозиції, які викликають застереження як у концептуальному, так і у правовому відношеннях.

Насамперед, хочемо звернути увагу, що відповідно до ч. 1 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України «законопроект, проект іншого акта вноситься на реєстрацію разом з пояснювальною запискою, **в якому відсутнє обґрунтування оподаткування у пропонований спосіб.**

Також, відповідно до вимог ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України «до законопроекту, прийняття якого призведе до *зміни показників бюджету*, суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки)», у тому числі, у частині впливу пропозицій проекту як на показники бюджету, так і на фінансовий стан суб'єктів господарювання, домогосподарств. **У супровідних до проекту документах такі обґрунтування, розрахунки відсутні.**

Назва проекту – «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо *забезпечення збалансованості бюджетних надходжень*» – **не розкриває**, власне, предмет проекту. Насамперед, виникає питання, про яку «збалансованість бюджетних надходжень» йде мова – між джерелами бюджетних доходів, між доходами бюджетів різних рівнів чи між доходами та видатками бюджетів. Про останнє ж у проекті взагалі не йдеться.

У пояснювальній записці до проекту, зазначено лише що «прийняття законопроекту дозволить отримати додаткові надходження до зведеного бюджету близько 50 млрд гривень в розрахунок на рік».

Відповідно до нових пп. 14.1.114² п. 14.1 ст. 14, ст. 38¹, п. 141.9 ст. 141, пп. 165.1.24 п. 165.1 ст. 165, п. 177.14 ст. 177, ст. 297¹ ПК пропонується запровадити сплату «мінімального податкового зобов'язання» (далі – МПЗ), під яким розуміється «**мінімальна величина податкового зобов'язання зі сплати податків, зборів, платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, розрахована відповідно до цього Кодексу**».

АЛЕ, пропозиція щодо запровадження оподаткування виробників сільськогосподарської продукції на основі МПЗ виглядає дискусійною.

Насамперед, зазначаємо про те, що ми не заперечуємо необхідності вирішення питань «тіньової» оренди сільськогосподарських земель, приховування виробниками реально отриманих доходів від реалізації власної сільськогосподарської продукції та уникнення їх оподаткування.

Зауважимо, що їх вирішення, має відбуватись **не шляхом запровадження механізму МПЗ**, який, фактично побудований на припущенні. Так, платники податків, які мають у власності або користуванні земельні ділянки, ***розглядаються, апріорі, як такі, що ухиляються від сплати податків, а через удосконалення існуючої системи оподаткування доходів від сільськогосподарської діяльності.***

Пропонований підхід це оподатковується не фактично отриманий, а умовно ймовірний дохід. При цьому, пропонований механізм **не враховує особливостей сільськогосподарського виробництва**, зокрема, таких, як:

- 1). сезонність виробництва, залежність від погодних та біологічних факторів;
- 2). специфіка окремих видів сільськогосподарського виробництва – наприклад, їх збитковість та потреба у державному субсидюванні, які, де-факто, визначають рівень прибутковості (збитковості) сільськогосподарського виробництва, а відтак платоспроможність відповідних суб'єктів, у тому числі, у частині сплати податків.

При запровадженні МПЗ, суттєво збільшується податкове навантаження для відповідної категорії товаровиробників. І ці фактори підвищують ризики необґрунтованого виникнення та зростання у них податкової заборгованості що призведе до відповідних соціально-економічних наслідків.

Ці заходи приведуть до посилення податкового тиску на малих виробників, вони почнуть **продавати або передавати в оренду земельні ділянки**, що може бути одним із негативних наслідків прийняття проекту та призвести до зростання безробіття у сільській місцевості, відтоку робочої сили у міста та виїзду за кордон людей, зниження конкуренції та

монополізації сільськогосподарського виробництва, зміни структури агровиробництва, товарної структури експорту-імпорту, зростання цінової пропозиції на внутрішньому ринку агропродовольства тощо.

Принагідно зауважимо, що також в проекті **відсутнє обґрунтування внесеної пропозиції щодо зміни фіскального навантаження в аграрній сфері.**

Запровадження МПЗ призведе до суттєвого збільшення податкового навантаження на фізичних осіб, особисті селянські, малі фермерські господарства, інших малих суб'єктів господарювання.

У такому аспекті внесена пропозиція не повною мірою узгоджується із принципами соціальної справедливості – установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків та нейтральності оподаткування – установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків (пп.пп. 4.1.6, 4.1.8 п. 4.1 ст. 4 ПК).

Також вважаємо неприйнятною пропозицію абз. 6 п. 38¹.2 нової ст. 38¹ ПК, який передбачає обчислення МПЗ стосовно земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства або садівництва, сукупний розмір яких перевищує розмір, зазначений в абз. 3 оновленого пп. 165.1.24 п. 165.1 ст. 165 ПК, а саме – 0,5 гектари. Зауважимо, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» «особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму».

На наш погляд, потребують узгодження між собою визначення МПЗ у новому пп. 14.1.114² п. 14.1 ст. 14 ПК та нові п. 141.9 ст. 141, п. 170.14 ст. 170, п. 177.14 ст. 177, ст. 297¹ ПК, які передбачають визначення МПЗ лише щодо земельних ділянок, віднесених до *сільськогосподарських угідь*.

При цьому, викликає застереження положення п. 38¹.2 нової ст. 38¹ ПК, згідно з яким МПЗ не визначається для багатьох категорій земельних ділянок:

- що використовуються дачними (дачно-будівельними) та садівничими (городницькими) кооперативами (товариствами);
- земель запасу;
- невитребуваних земельних часток (паїв);
- розпорядниками яких є органи місцевого самоврядування;
- земельних ділянок зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тобто, МПЗ стосується не тільки земель сільськогосподарського призначення, але й земель іншого цільового призначення.

В абз. 10 пп. 38¹.1 нової ст. 38¹ ПК при визначенні МПЗ пропонується встановлювати коефіцієнт такого зобов'язання (0,05 або 5% від бази оподаткування).

При цьому, значення такого коефіцієнта у супровідних до проекту документах також **не обґрунтовуються**.

Крім того, МПЗ у проекті визначається, виходячи із нормативної грошової оцінки земельної ділянки, яка згідно із пп. 14.1.125 п. 14.1 ст. 14 ПК розглядається як *капіталізований рентний дохід із земельної ділянки*, його розмір має, на наш погляд, корелюватись зі ставками земельного податку, єдиного податку 4 групи.

Запровадження МПЗ, суттєво ускладнить адміністрування та обчислення податків на прибуток підприємств, доходи фізичних осіб, єдиного податку 4 групи, оскільки, зокрема, передбачає не тільки обчислення, власне, МПЗ, **але й його зменшення на суму податків**, сплата яких пов'язана із сільськогосподарською діяльністю (пп. 141.9.2 нового п. 141.9 ст. 141, пп. 170.14.3 нового п. 170.14 ст. 170, новий п. 177.14 ст. 177, п. 297¹.2 нової ст. 297¹ ПК), необхідність ведення окремого обліку доходів та витрат, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю.

Також зазначимо, що МПЗ спрямоване **не на оподаткування доходів фізичних або юридичних осіб**, а, скоріш, виступає податком рентного типу. Зокрема, його можна розглядати як окремий різновид оподаткування землі. У зв'язку із цим, викликає застереження пропонований підхід щодо вміщення положень щодо МПЗ у складі податків на прибуток підприємств, фізичних осіб, єдиного податку, загальних положеннях ПК. Крім того, виглядає недоцільним дублювання одних і тих же положень в різних розділах ПК і з точки зору законодавчої техніки.

Вважаємо також неприйнятним абз. 4 нової редакції пп. 14.1.73 п.14.1 ст. 14 ПК, відповідно до якого до землекористувачів пропонується віднести юридичні та фізичні особи (резиденти і нерезиденти), які користуються земельними ділянками державної та комунальної власності «без оформлення правовстановлюючих документів, в тому числі самовільно зайнятими земельними ділянками».

Звертаємо увагу, що відповідно до ч. 1 ст. 211 Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства за такі порушення, зокрема, за самовільне зайняття земельних ділянок; ухилення від державної реєстрації земельних ділянок та подання недостовірної інформації щодо них. А відповідно до ч. 1 ст. 212 Земельного кодексу України самовільно зайняті земельні ділянки підлягають поверненню *власникам землі або землекористувачам* без відшкодування затрат, понесених за час *незаконного* користування ними. Законом України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» передбачено механізм контролю за використанням та охороною земель.

Тому визнання землекористувачами осіб, які незаконно користуються земельною ділянкою і щодо яких мають бути застосовані **заходи юридичної відповідальності, на нашу думку, виглядає юридично некоректним.**

Відповідно, **не може бути підтриманий пропонований** (у новому пп. 12.4.5 п. 12.4 ст. 12, оновленому пп. 14.1.73 п. 14.1 ст. 14, пп. 269.1.1.3 оновленого пп. 269.1.1 п. 269.1 ст. 269, оновлених п.п. 284.1, 284.5 ст. 284, п. 286.1 ст. 286, п. 287.11 ст. 287 ПК) **підхід щодо сплати земельного податку за земельні ділянки державної та комунальної власності, у тому числі, самовільно зайняті, без оформлення правовстановлюючих документів та, відповідно, встановлення органами самоврядування факту користування юридичною або фізичною особою земельною ділянкою державної та комунальної власності без оформлення правовстановлюючих документів.**

Слід зазначити, що ПК регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів (п. 1.1 ст. 1 ПК), а тому **вирішення, по суті, проблеми відсутності у користувача правовстановлюючих документів на земельну ділянку, самовільного зайняття земельної ділянки має вирішуватись не шляхом їх оподаткування,** а через удосконалення механізмів контролю за земельними ділянками, відповідальності за користування земельними ділянками без правовстановлюючих документів, відшкодування втрат власників, у тому числі, бюджетних втрат, спрощення порядку оформлення відповідних документів (що на сьогодні нерідко є проблематичним як через бюрократичні, так і корупційні причини).

Викликає застереження пропозиція нового припису п. 56.15 ст. 56 ПК (а також пов'язаних змін до п. 59.3 ст. 59, пп. 89.1.4 п. 89.1 ст. 89, абз. 1 п. 89.2 ст. 89, п. 93.2 ст. 93 і нового п. 89.9 ст. 89 ПК), яка передбачає поширення **права податкової застави на неузгоджені грошові зобов'язання.**

Так, виходячи зі змісту рішення Конституційного Суду України від 24.03.2005 № 2-рп/2005, саме собою визначення у податковому повідомленні-рішенні суми грошового зобов'язання платника податків не свідчить про існування податкового зобов'язання у платника податків, а тим більше про виникнення податкового боргу, а тому вказана пропозиція виглядає дискусійною у контексті ч. 1 ст. 41 Конституції України, за якою «кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності». Окрім цього, можливість встановлення податкової застави у випадку оскарження рішень контролюючих органів в адміністративному та судовому порядку за рішенням контролюючих органів може призвести на практиці до додаткового «тиску» на платників податку.

Згідно з новими пп. 20.1.35² п. 20.1 ст. 20, п. 87.13 ст. 87, оновленими п. 91.3 ст. 91, п. 95.3 ст. 95 ПК, змінами до Кодексу адміністративного судочинства України передбачається встановлення тимчасового обмеження у праві виїзду керівника боржника - юридичної особи за межі України, у разі несплати протягом 30 календарних днів з дня надіслання (вручення) платнику податків податкової вимоги суми податкового боргу, що перевищує

1 мільйон гривень, до повного погашення такого боргу. З цією ж метою пропонуються відповідні зміни до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України».

У цілому аналогічні обмеження на сьогодні вже передбачені Законом України «Про виконавче провадження» (п. 19 ч. 3 ст. 18), Цивільним процесуальним кодексом України (ст. 441), разом із тим, застосування заборони – яка обмежується лише фактом несплати боргу у встановлений термін та не передбачає можливість існування об'єктивних чинників, що не дозволяють боржнику сплатити своєчасно борг, що може призвести до порушення прав відповідних фізичних осіб - керівників таких боржників.

Також звертаємо увагу на те, що за змістом ст. 20 ПК звернення до суду у цьому випадку є **правом контролюючого органу**, що може мати корупційні ризики.

Крім того, враховуючи, що встановлення обмеження застосовується до фізичної особи, якою, власне, і є керівник юридичної особи, абсурдно у правовому відношенні відповідно до вимог Кодексу адміністративного судочинства України.

Зауважимо також, що згідно з оновленим пп. 20.1.3 п. 20.1 ст. 20 ПК контролюючі органи мають право «отримувати безоплатно від державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності та їх посадових осіб, у тому числі від органів, які забезпечують ведення відповідних державних реєстрів (кадастрів), інформацію, документи і матеріали *щодо платників податків, а у визначених цим Кодексом випадках – щодо керівників платників податків-боржників*».

Це може тлумачитися як отримання відповідних інформації, документів і матеріалів стосовно керівників фізичних осіб - боржників (що є алогічним), а не стосовно керівників юридичних осіб – боржників, про що йдеться у новому пп. 20.1.3² п. 20.1 ст. 20 П.

Згідно з оновленим п. 172.2 ст. 172 ПК пропонується оподатковувати доходи фізичної особи від продажу протягом звітного податкового року третього та наступних об'єктів нерухомості за ставкою 18%. Згідно із чинною нормою ставка податку до доходу, отриманого платником податку від продажу протягом звітного податкового року більш як одного з об'єктів нерухомості, становить 5%.

Звертаємо увагу, що стосовно сумлінних платників податків такий підхід може виступати суттєвою перешкодою, наприклад, для купівлі ними іншого (більшого та/або кращого) житла шляхом продажу належних йому кількох об'єктів нерухомості.

Відповідно до оновленого пп. 291.5¹.1 п. 291.5¹ ст. 291 ПК **не можуть бути платниками єдиного податку четвертої групи «суб'єкти господарювання, діяльність яких згідно з КВЕД-2010 відноситься до класів 01.47 (розведення свійської птиці), 01.49 (у частині розведення та**

вирощування перепелів і страусів) та 10.12 (виробництво м'яса свійської птиці)».

Зауважимо, що встановлення вказаних обмежень стосуватиметься не тільки великих та середніх виробників, які використовують на сьогодні спрощену систему оподаткування, обліку та звітності для сільськогосподарських товаровиробників в Україні (4 група платників єдиного податку) для мінімізації податків, але й **негативно позначитися на малих виробниках**, що, у тому числі, може призвести до зниження конкуренції у цій сфері та, як наслідок, зростання ціни на відповідні товари.

Застосування 4 групи платників єдиного податку **потребує суттєвого вдосконалення, оскільки за своєю природою має застосовуватися виключно суб'єктами малого підприємництва з невеликим доходом, чисельністю працівників тощо.** Зазначене на сьогодні фактично використовується великими та середніми сільськогосподарськими виробниками для мінімізації податків та зборів, призводить до суттєвого зменшення бюджетних надходжень та нерівномірного податкового навантаження на виробників різних організаційно-правових форм.

Відповідно до нового п. 14.1.88¹ ч. 14.1 ст. 14 ПК «кондиції на мінеральну сировину об'єкту (ділянки) надр для цілей розділу IX цього Кодексу – сукупність техніко-технологічних та фінансово-економічних *вимог до провадження господарської діяльності гірничого підприємства з видобування корисних копалин, які забезпечують раціональне використання об'єкту (ділянки) надр, у тому числі економічно ефективно видобування корисних копалин за видами товарної продукції гірничого підприємства, що розроблена та затверджена у порядку визначеному законодавством з регулювання гірничих відносин*». **Таке положення суперечить ч. 1 ст. 45 Кодексу України про надра, згідно з якою «для визначення промислової цінності родовищ і оцінки запасів корисних копалин по кожному родовищу встановлюються кондиції на мінеральну сировину, що становлять сукупність вимог до якості і кількості корисних копалин, гірничо-геологічних та інших умов розробки родовища».**

Супровідні до проекту документи не містять жодного обґрунтування пропонуваного виключення пп. 213.2.8 п. 213.2 ст. 213 ПК, яким до операцій з підакцизними товарами, які не підлягають оподаткуванню, **віднесено реалізацію електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії.**

Так, ст. 15 Директиви Ради 2003/96/ЄС від 27 жовтня 2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства з оподаткування продуктів енергії та електроенергії (далі – Директива Ради 2003/96/ЄС), якою передбачається, що, без упередження до інших положень Співтовариства, держави-члени можуть застосувати, під фінансовим контролем, повне або часткове звільнення або скорочення рівня оподаткування зокрема для:

- оподаткованої продукції, що використовується під фінансовим контролем у сфері експериментальних проектів з технологічної

розробки більш екологічно-сприятливих виробів або у сфері пального з поновлюваних ресурсів;

- електроенергії: сонячного, вітрового, хвильового, припливного або геотермального походження; гідравлічного походження, виробленої в гідроелектричних установках; виробленої з біомаси або з продукції, що вироблена з біомаси; виробленої з метану, що виділяється з покинутих вугільних шахт; виробленої з паливних елементів; енергоносіїв і електроенергії, що використовуються для комбінованого виробництва тепла і електроенергії;
- електроенергії, виробленої при комбінованому виробництві тепла і електроенергії – за умови, що виробники комбінованої енергії є екологічно чистими. Держави-члени можуть застосувати власні визначення «екологічно-сприятливого» (або високоефективного) комбінованого виробництва – поки Рада, на підставі звіту і пропозиції Комісії, одноставно не ухвалить загальне визначення.

Повні або часткові звільнення чи скорочення можуть застосовуватись максимум на десять років після введення в дію цієї Директиви або поки національна частка природного газу при кінцевому енергоспоживанні не сягне 25% – в залежності від того, що швидше. Проте, як тільки національна частка природного газу при кінцевому енергоспоживанні сягне 20%, зацікавлені держави-члени повинні застосувати безумовно позитивний рівень оподаткування, який має зростати щорічно – щоб досягти, щонайменше, мінімальної норми в кінці вищезгаданого періоду.

Законодавча пропозиція щодо оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання житла, крім операцій з першого постачання доступного житла та житла, що будується із залученням державних коштів (зміни до пп. 197.1.14 п. 197.1 ст. 197 ПК) **не містить оцінок її наслідків, зокрема, у частині ризиків зростання вартості новозбудованого житла, зниження його інвестиційної привабливості, зростання цінової пропозиції на вторинному ринку житла, прискорення інфляційних процесів тощо.**

Але це точно призведе до зростання цін на житло.

З приводу пропозиції проекту щодо невиключення до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку на доходи фізичних осіб, платника єдиного податку першої — третьої груп суми доходів, отриманих такими платниками податку у вигляді часткової або повної компенсації відсоткових (процентних) ставок, яка виплачується в рамках державної програми впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян житлом на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України (новий п. 18 підрозділу 1, новий п. 6 підрозділу 8 розділу XX ПК).

Звертаємо увагу **на необхідність дотримання вимог ст. 103 Бюджетного кодексу України**, за якою «надання державою податкових пільг, які зменшують доходи місцевих бюджетів, має супроводжуватися наданням додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію відповідних втрат доходів місцевих бюджетів».

Щодо змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (далі у цьому пункті – Закон).

У змінах до абзаців 23, 62 ч. 1 ст. 1, назви та ч.ч. 18, 19, 49 ст. 3, ч.ч. 45, 49 ст. 15 Закону пропонується скасувати такий механізм регулювання ліцензованої діяльності ліцензіатів, як призупинення ліцензії.

Зокрема, наприклад, у чинних ч. ч. 19, 20 ст. 3 Закону передбачено, що у разі несплати суб'єктом господарювання чергового платежу за ліцензію — її дія призупиняється на підставі письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, на термін — до сплати заборгованості. А у разі несплати чергового платежу за ліцензію протягом 30 днів від моменту призупинення ліцензії — вона анулюється. **Таким чином, суб'єкт господарювання у випадку призупинення дії ліцензії протягом місяця має право на здійснення чергового платежу за ліцензію до її анулювання.**

Разом із тим, у випадку прийняття проекту у запропонованому вигляді буде діяти лише такий механізм регулювання ліцензованої діяльності ліцензіатів, **як анулювання ліцензії**. При цьому, суб'єкт господарювання змушений буде або взагалі припинити господарську діяльність (**навіть за умови прострочення платежу за ліцензію лише на одну добу**), або знову отримувати ліцензію на ліцензований вид діяльності.

На нашу думку, призупинення виробництва та продажу, зокрема пального, до 30 календарних днів матиме значно більш негативні економічні наслідки для підприємців, аніж прострочення платежів за ліцензію протягом декількох діб. У зв'язку із цим, **запровадження запропонованих змін вважаємо недоцільним.**

Згідно із п. 1 розділу II проекту цей Закон, за виключенням деяких положень, набирає чинності з 1 липня 2021 року. У цьому аспекті звертаємо увагу на необхідність дотримання принципу стабільності податкового законодавства, згідно з яким «зміни до будь-яких елементів податків та зборів **не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки**. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року» (пп. 4.1.9 п. 4.1 ст. 4 ПК). У тому числі, зауважимо, що окремі положення матимуть ознаки зворотної дії в часі, зокрема, у частині МПЗ, що не повною мірою узгоджуватиметься із положеннями ч. 1 ст. 58 Конституції України про те, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Необхідно розробити альтернативний законопроект, вважаємо що в законі повинно бути чітко закріплено три прості кроки:

1. Гарантії рівних податкових правил для всіх.

2. Скасування податкових пільг для олігархічного бізнесу та монополій.
3. Підвищення ставок ренти на видобуток корисних копалин та екологічного податку.

На нашу думку, якщо уряд має на меті пошук фінансових можливостей для підвищення заробітних плат та пенсій, або ж на реалізацію програми «Велике будівництво» є два реальних механізми:

1. Через контрольовані олігархами та некомпетентними урядовцями держпідприємства завдається збиток 73 мільярди гривень на рік. Проте, слід зазначити, що покривають цей збиток саме платники податків. А це: підприємці, шахтарі, лікарі, програмісти. Будь хто, хто відраховує гроші до державного бюджету. Тож, з огляду на це, вкрай необхідно проведення реформи корпоративного управління, яка дасть змогу наповнювати державний бюджет без додаткових обтяжувань податками працююче населення.
2. Зупинити списання боргів облгазам, так як вони є монополістами, а кінцевими бенефіціарами є олігархи .

Вважаємо, що саме наведені вище пропозиції дій влади змогли б привести до отримання більшої кількості коштів до державного бюджету та сприяти формуванню більш позитивного податкового клімату .

З повагою

Голова Фракції,

депутат Одеської обласної ради

Яна Фрейман